

A családnévként szereplő női keresztnevekről

A magyar családnévadásban jelentős szerepet töltenek be a keresztnévek. Ha azonban a keresztnévek típusait vesszük szemügyre, akkor világosan látszik, hogy szinte kizárólag férfi keresztnévek szerepelnek, mint például *László (János), Antal (Imre), Péter (György) stb.* Ennek nyilvánvaló oka az, hogy az apajogú társadalomban különösen a kettős névadás korától kezdve a család fejének, az apának a neve vált a család megnevezésének alapjává.

A családnévül szolgáló teljes személynevet (*Gergely, János, Fülöp*) pusztán **apanév**nek is szokás tekinteni (FERCSIK ERZSÉBET – RAÁTZ JUDIT, *Hogy hívnak? Könyv a keresztnevekről.* Bp., 1997. 18). A családnév egykori ősenek neve, az úgynevezett **apanév** vált vezetéknévvé, méghozzá leggyakrabban önmagában, minden jel nélkül, pl. *Ábel, Ábrahám, Ábris, Ádám, Adorján, Ágoston stb.* (KÁLMÁN BÉLA, *A nevek világa.* Bp., 1969. 69–70; KIRÁLY LAJOS, *Névtani ismeretek.* In: *A magyar nyelv könyve.* Bp., 1995. 3. kiadás. A. JÁSZÓ ANNA szerk., 498–499). A vagyon öröklődése általában a férfiágon folytatódik, a női nevek tehát nem követelik meg az állandóságot. Női név – írja Fericsik – Raátz –, azaz az anya neve ritkán válhatott családnévvé, hiszen a nőknek kevésbé volt jelentős szerepük az apajogú társadalomban (i. m. 18). Ugyancsak nem fejlődik ki a felső osztályok női névadásában a *de* + helységnév latinus formája, illetőleg ennek *-i* képzős magyar megfelelője sem. Ennek is materiális okai vannak – írja Benkő –: a családi vagyon a férfiakhoz, a család férfileszármazottjaihoz kapcsolódik, így a nők elnevezésében a családi birtok megjelölése fölösleges (A régi magyar személynévadás. Bp., 1949. 13). Ezt bizonyítják a XIV–XVI. században kialakuló kettős elemű nevek is (MIKESY: MNy. 1987: 82–87; FERCSIK – RAÁTZ i. h.). A nő, alárendelt szerepénél fogva, nem volt családfő, s így keresztnéve nem hatott utódai másodlagos neveinek a kialakulásánál. Kivételt képeznek azok az esetek, amikor a nő özvegyen maradt. Ebben az esetben gyermekei másodlagos névelemül átvehették anyjuk nevét is. Így jöttek létre az anyanevekből alakult másodlagos nevek, amelyek családnévvé is váltak: 1646: *Joannes Clara, Georginus Vernika, Petrus Kati, Georginus Sophia stb.* (BENKŐ i. m. 22).

Egyáltalán a nők családnévvel való jelölése is csak később vált szokássá (pl. 1579: *Theoreok Marta*), ezt a nevet azonban csak férjhezmenésükig viselték (l. KIRÁLY i. m. 500), utána a férjük nevéhez ragasztott *-né* képzővel nevezték meg őket. Erre már viszont a 15. századtól vannak példáink (uo.).

Az **említőnevek** esetében látjuk, hogy ha az asszony (családja) a tekintélyesebb, akkor a *Szilágyi Bözsi* típus szerepelhet manapság említőnévként, ugyanis ha egy közösségbe más faluból hoznak feleséget, akkor az asszonynak a lánykori ve-

zetéknevét nem is jegyzik még, hanem a férje vezetéknévéből és a saját keresztnévéből alkotják meg az asszonynevét (KIRÁLY i. m. 506).

A családnévadásnak természetesen több módja van, amelyekre azonban ez alkalommal nem térhetünk ki (de I. FERCSIK – RAÁTZ i. m. 18–21; KIRÁLY i. m. 498–501). Mi most csupán a női keresztnevekből lett családnévek tárgyalására kerítünk sort.

A családnévadás történetében ugyanis – ha nem is nagy számban, de – számolnunk kell nemcsak a **férfi**, hanem a **női keresztnévek** családnévvé válásával is. Erre Kálmán Béla is utal már említett művében, amikor megjegyzi, hogy az általa felsorolt vezetéknévek (69–71) között találunk női neveket is (*Kató*, *Magda*, *Dorkó*). A női nevek – írja – **anyanevek**. S ezek a nevek jelölhették a házasságon kívül született gyermekeket, a korán özvegységre jutott anyák gyermekét és a településen nagyon tekintélyes anyát is.

A női keresztnévből származó vezetéknévekre értékes adatokat találunk Kázmér Miklós nagyszerű könyvében (Régi magyar családnévek szótára. XIV–XVII. század. Bp., 1993).

Az ide sorolható nevek a következők: Áfra (régí egyházi női személynév): 1422: *Affra* [Tamás]; Agáta, Ágota: 1435: Simonem *Agatha*, 1458: Stephani *Agotha*; ?Ancsa: 1548: Urbanus *Ancha*; ?Anka: 1631: *Anka* [János]; ?Ankó: 1551: *Anko*; Anna: 1522: Emericus *Anna*; Annók: 1551: *Annok*; Annóka: 1544: Nicolaus *Annoka*; Annos: 1551: *Annos*; Apalin 'Apollónia': 1598: Paulus *Apalin*; Aranka: 1522: Simon *Aranka*, Paulus *Aranka*, Stephanus *Arancha*; Borbála: 1522: Johannes *Borbara*, 1668: [*Borbála* Máté]; ? Borcsa: 1560/1561: Michaelis *Borchya*; ?Borcsi: 1510: Blasio *Bonchy*; ?Cicka: ?Borcsi: 1510: Blasio *Bonchy*; ?Bori: 1452: Petrus *Bori*; Boris: 1589: Joannes *Boris*; ?Cece: 1484: *Czecze*; 1522: Valentinus *Ce- ceh*; ?Cicka: 1648: *Cziczka* Janos; Cickó: 1632: *Ciczko* Janos; ?Cinka: 1453: Michael *Cynka*; ?Csala: 1400: Nicolaum *Chala*; Csalka: 1444: Georgius *Chalka*; Dóra ~ Dora: 1465: *Dora*, 1507: Benedictus *Dora*; Dorka ~ Durka 'Dorottya': 1522: Andreas *Dorka*, 1554: *Durka* [Pál]; Dorkó 'Dorottya': 1440: *Dorko* [István]; Dorkos 'Dorottya': 1646–47/1780: Ioannes *Dorkos*; Doró 'Dorottya': 1344: [*Doró* János], *Doro*, 1568: Mart(inus) *Doro*; Dorottya: 1506: *Dorothea* [Balázs]; Erzsik ~ Örzsik 'Erzsébet': 1671: *Eörsik*, 1715: *Ersik*; 1720: Joann(es) *Eörsik*; Ester 'Eszter': 1628: Michael *Ester*; Éva: 1453 k.: Jacobo *Eua*, 1548: Bernaldus *Ewa*; ?Ila ~ Illa 'Illés ~ Ilona': 1459: *Ila*, 1516: Ladislaus *Ila*, 1720: R. Mich(aelis) *Ilka*; ?Ilka 'Illés ~ Ilona': 1548: Martinus *Ilka*; ?Illó 'Illés ~ Ilona': 1522: Benedictus *Illo*, Matheus *Illo*; Illócs 'Illés ~ Ilona': 1410: Benedictus *Jlloch*; Illók 'Illés ~ Ilona': 1720: Martin(us) *Illók*; Ilona: 1569: [*Ilona* János], 1666: *Jlonna* Ist(v)a(n), *Illoma*; Ilonka: 1632: *Ilonka* Geörgy; Judit: 1720: Joann(es) *Judith*; ?Juli: 1588: *July*, 1625: R. *Julj* Mihalyne; Kata: 1402: Michaeli *Katha*; Katalin: 1549: Stephanus *Katalyn*; Kati ~ Katyi: 1437: *Kathi*, 1453: Jacobi *Kathi*, 1720: Martinus *Katyi*; Katika: 1715: Stephanus *Katika*; Katkó 'Katalin': 1452: *Kathko*; Kató: 1400: Thomam *Katho*; Katócs 'Katalin': 1551: *Cathocz*, 1564: *Katocz*; Katus ~ Katos 'Katalin': 1435/1435: Valentini *Katus*, 1465: Blasius *Kathos*; Katuska: 1570: Anthonius *Kathuska*; Kiska (talán a *Kiskatalin* női becézőnévnek rövidülése): 1646–47/1780: Gregorius *Kiska*, Blasius *Kiska*; Kiskati (a

Katalin r. egyházi női személynév becéző alakja): 1493: *Kiskati*, 1600: *Kiskati* [Máté], 1615: *Kis Kati* János; Klára ~ Kalára: 1542: Valentinus *Kalara*, 1581: Gregorius *Klara*; Kláris 'Klára': 1609: *Klaris* [Péter]; Luca: 1453: Blasio *Luca*, 1459: *Lwcz*a; Lucia 'Luca': 1464: Barnabas *Luchya*, 1591: *Lucia* istuan; Magda: 1522: Michael *Magda*; Magdó 'Magdolna': 1522: Thomas *Magdo*; Magdolna: 1485: Lucam *Magdalena*, 1516/1516: *Magdolna* Simon; Magdus: 1650: [*Magdus* Sebestyén]; ? Magó (valószínűleg becézőnév, a *Magdolna* r. egyházi személynév rövidülése + -d becéző képző vagy a *Mag* r. világi személynév + -ó becéző képzős származéka): 1614: *Mago* Mathe; ?Magócs ~ Mágócs (a szótőre l. az előző szócikket, a szóvégi -ócs becéző képző; másrészt azonban a szó esetleg azonos lehet a *Mágocs* nemzetségnévvel, ebben az esetben természetesen nem női keresztnévvel van dolgunk): 1479: *Magoch*, 1720: Elias *Magocs*; Manga (rég, valószínűleg világi női személynév): 1469: Johannes *Manga*; Mangó (eredetere l. az előző szócikket): 1522: Georgius *Mango*; ?Marcsa (a Márton, Márkus, Marcel vagy a Mária személynév -csa képzős alakja): 1551: *Marchya*; 1568: Math(aeus/ias) *Marchya*; Marcsó (eredetere l. az előző szócikket): 1720: Petrus *Marcso*; ?Mári ~ Mari 'valószínűleg a Márton, Márkus, esetleg a Mária keresztnév -i becézőképzős alakja): 1599: *Marj*, 1709/–1709: *Mary* János; Mária: 1497: Mykola *Marya*, 1525: Joanni *Marya*; Margit: 1411: *Margyth*, 1484: Lucas *Margyth*; Mariska: 1551: *Maryska*, 1570: Ladislaus *Mariska*; ?Márta (a Márton személynév rövidülése + -a becéző képző, vagy a Márta r. egyházi női személynév): 1428: Jakobus *Martha*; Nagyanna (< *nagy* + *Anna*): Ladislao *NaghAnna*; Nyeste ~ Neste (r. világi női személynév, a *nyest* állatnév -e becéző képzős alakja): 1427: Ladislao *Neste*, 1720: Stephanus *Nyeste*; Orsik (< az *Orsolya* női személynév rövidülése + *ik* becéző képző): 1467: Antonius *Orsyk*; Orsika (l. az előző szócikket): 1548: Petrus *Orsika*; Orsolya: 1507: *Orsolya*, 1528: *Orsolya* [György]; Örzse 'Erzsébet': 1720: R. Michaëlis *Eörse*; Panka 'Anna, Panna': 1522: Filippus *Panka*; Panna 'Anna': 1720: Andreas *Panna*; Pirka 'Piroska': 1715: Step(anus) *Pirka*; Piró 'Piroska': 1648: *Piro* Mihály; Piros 'Piroska': 1435: *Piros*, 1453: Stephanos *Pyros*; Piroska: 1553: *Pyroska* [Mihály]; Regina: 1610: [*Regina*], 1676: [*Regina* István]; ?Rózsa ~ Rúzsza: XV. sz.: Gregorius *rusa*, 1410: *Rusa* [Tamás], 1461: Ge(orgius) *Rosa*, 1467: Georgius *Rosa*. A *Rózsa/Ruzsa* régi egyházi/világi női/férfi személynév, itt vagy az anya, vagy az apa neve. Sára: 1515/1700: Stephano *Sara*; Sárkó (? becézőnév; talán a Sára régi egyházi női személynév rövidülése + -kó becéző képző): 1599: *Sarko*, 1644: Stephani *Sarko*; Vera 'Veronika': 1522: Michael *Vera*, Fabianus *Wera*, Mattheus *Wera*; Zsófi ~ Zsóffi: 1563: *Zophy*, Jacobo *Soffhy*; Zsófia: 1531: Petrus *Zoffya*; Zsuzsa: 1549: Emericus *Susa*. Kázmér Miklósnál 63 biztosnak látszó női keresztnév szerepel családnévként, 19 névről pedig nem dönthető el, hogy férfi vagy női keresztnévvel van-e dolgunk. (Ezek a jelen cikkben ?-lel szerepelnek.)

Kázmér Miklós könyvének *Ágota* címszava alatt Kálmán Bélára és Bálint Sándorra hivatkozva azt írja –, hogy „az apajogú társadalomban – nagyon ritkán – leányanya, korán özvegyiségre jutott nő, esetleg nagyon tekintélyes anya neve válhatott családnévvé”. Horger Antal pedig, aki ennek a kérdésnek komolyabb figyelmet szentelt, már korábban kifejtette, hogy „az ilyen névadás abból magyaráz-

ható, hogy a családoknak egyik, pl. *Pista* nevű öse, egy fiú nélküli családnak pl. *Ágota* nevű leányát vette feleségül és odaköltözött ennek a házába. Ezért más *Pistáktól* való megkülönböztetésül *Ágota Pistának* hítták és ezen *Ágota* jelzőből utóbb családnév lett” (MNY. 1940: 184). SZENDREY ÁKOS A matriarchátus nyomai a magyar népi családnevekben című értekezésében (NyK. 1936: 422–423) szól arról, hogy a feleség családjába való beházasodás a magyar népnél is szokásos. Tagányi erről azt mondja – folytatja Szendrey –, hogy „arról azután, hogy az ilyen beházasodó felesége nevét venné fel, eddig nincsen tudomásunk”, viszont Jankó Kalotaszeg című munkájában már az szerepel, hogy „ha a szegénysorsú legény a leány családi vagyonára költözik, vagyis kalotaszegiesen „a leányhoz elmegy fiúnak”, ilyenkor a telek nevét veszi fel”. A beházasodó fiú régebben a nevét is felvette felesége családjának, s a névvel együtt a gazdaságnak is tulajdonosává lett (BAKSAY: Osztrák-Magyar monarchia. VII, 2: 75) – idézi SZENDREY (uo.). Majd hozzáteszi, hogy itt nem törvényes és a hivatalos eljárásban is elismert névfelvételtől van szó, de a nép ragaszkodik hozzá, s bizony a személyazonosság kétségtelen megállapítása végett a hatóság is kénytelen e megkülönböztető nevek használatát elfogadni (i. m. 423). Szendrey azonban a feleség nevének felvétele mellett azt az esetet is megemlíti, amikor a férjet vagy a gyermekeket a feleség vagy anya, sőt a nagy- vagy dédanya keresztnévvel, vagy ennek éppen becéző alakjával nevezik meg pl. Nagyszalontán: pl. *Julis* Jámbor, *Julis* Kenéz, *Marcsa* Bagosi, *Örzi* Olá, *Rákhel* Bagosi, *Zsófi* Balog, *Zsófi* Szakmári; Felsőszakonyban (Sopron m.): *Örzsé* Baráth József, Homoródszentmártonban: *Lina* Pali; Erdővidéken, Kisbácsonban: *Lina* Laji, ahol a férj családi neve a feleség keresztnéve mellől el is maradt (425). Azt is megállapítja, hogy míg a családnevek között oly gyakori a férjkeresztnév, a női igen ritka, nem számítva a kétes *Ágota*, *Sári*, *Rút*, *Berta*, *Borcsa*, *Erse*, *Éva*, *Janka*, *Józsa*, *Jutka*, *Kata*, *Kati*, *Kató*, *Klára*, *Magda*, *Marcsa*, *Mariska*, *Márta*, *Panna*, *Piroska*, *Sára*, *Tercsi* neveket, amelyeknek szinte mindegyike adatolva szerepel Kázmér Miklósnál (l. fent).

A történetileg újabb családnevek között olyan eseteket is találunk, amikor a **ragadványnév** válik **családnévvé** vagy a **családnév** részévé. Ennek két típusa is él: a) az egyik a *Kiskati*-féle alakulat, b) a másik, amikor a ragadványnév nem formálisan, nem hivatalosan, hanem – mondhatni – gyakorlatilag válik családnévvé vagy annak egyik alkotó elemévé. Hadd említsünk erre néhány adatot: *Lidi*: *Lidi* Vilmos (ahol az apai nagymama keresztnéve válik ragadványnévvé), *Borcsi* Jóska (= Kovács József; az édesanyja Tóth Borbála volt), *Ágnes* Mari, *Borka* Sanyi (ha az *uborka* szóból származna, akkor nyilván nem tartozhatna ide), *Éva* Jani, *Katina* Juli, *Kató* Ica, *Kató* Bugyi Laci, *Klári* Jóska (NAGYNÉ MOSÓCZI MÁRIA, Csány vezeté- és ragadványnevei. Bp., 1962. Magyar Névtani Dolgozatok 103. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 80–116); *Lidi* Vilmos (CSÁKY KÁROLY, Kelenye (Kleňany) család- és ragadványnevei. Bp., 1983. Magyar Személynévi Adattár 59. sz. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 37), *Borcsi* Jóska (az édesanyja volt Tóth Borbála) (TÖRÖK ILDIKÓ MÁRIA, Sopronkövesd ragadványnevei. Bp., 1983. Magyar Személynévi Adattárak 60. sz. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 38), Horváth *Sári* József (az édesanyja volt *Sári*; i. m. 24), *Kata* Pál, *Erzsi* Pistáné, *Marika* Árpádné, ? *Piri* Géza, *Ilona* Sándor, *Vilma* Károly (KOVÁCSNÉ JÓZSEF MAGDA, Az erdélyi Havasalja személy-

nevei. Bp., 1983. Magyar Névtani Dolgozatok 119. sz. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 163–168), *Rozi Jóska*, *Olga Tóni* (az anya keresztnévéből keletkezett ragadványnevek; PELLE BÉLÁNÉ, Egerbocs, Hevesaranyos és Mátraballa ragadványnevei. In: NyttudÉrt. 70. sz. 187–188); *Kati-Józsi* (= Hadnagy József, az anyja után Kati; JANICSEK JENŐ, Bardószék hely- és családnevei. Magyar Névtani Dolgozatok 118. sz. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 56). S a sort még jócskán folytathatnánk.

A humornak (gúnynak) is vannak megnyilvánulásai a névadásban. Elég talán, ha megemlítjük, hogy bizonyos férfiak női keresztnévi jelzőt kapnak: *katus*, *katica ember* 'konyhán nyalakodó és asszony dolgaiba avatkozó férfi', *bori bácsi* 'asszonyos hajlamú férfi' (VITÁNYI BORBÁLA: Keresztnévek és becézőnevek népnyelvi mezőben. 181–183), *Katuska ember* vagy *Katicza (asszony férfi)*, azaz a népi humor némelyik női keresztnévhez gúnyos jelentést csatol (I. SIMONYI ZSIGMOND: Nyr. 1880: 407). BERRÁR JOLÁN is megjegyzi, hogy esetleg megtörténhetik, hogy gúnynévként ragad rá férfira asszonynev, de ez nem tekinthető általános gyakorlatnak (MNY. 1951: 213). Tulajdonképpen ide tartoznak az olykor szavajárási szokásból kiváló nevek is: pl. *Lidi* Szurok (ragadványnev + családnév), mivel a férjnek az volt a szavajárása, hogy *Majd a Lidi* (megmondja, megcsinálja stb.) (KISARI SÁNDORNÉ, Csór község család- és ragadványnevei a XIX–XX. században. Bp., 1992. Magyar Névtani Dolgozatok 105. sz. Szerk., HAJDÚ MIHÁLY. 52). Az *Ilona* Sándor-félék lehetnek ugyan humorosak is, gúnyosak is, de általában talán mégsem azok, hanem megkülönböztető szerepük van.

A női keresztnév férfira történő átvitelére említ példát a Bach-korszakból J. SOLTÉSZ KATALIN (i. m. 50), amikor az a cél, hogy a fiúnak adott női névvel ki- vonják az illetőt a besorozás, a katonai szolgálat alól.

A ragadványnevek ugyan nem tekinthetők úgynevezett hivatalos neveknek, de Soltész Katalin is megjegyzi, hogy bár a megkülönböztető neveket (a ragadványneveket) nem írják be az anyakönyvbe vagy a személyi igazolványba, de „a községi adminisztrációban nélkülözhetetlenek lévén, telekkönyvben, adónyilvántartásban és egyéb hivatalos iratokon mégis szerepelnek”, s „ezek az írásbeli használatú ragadványnevek már-már hivatalosnak számítanak” (i. m. 56). A ragadványnev nem mindig áll harmadik névként – írja J. SOLTÉSZ KATALIN – (uo.), gyakran helyettesíti ugyanis a családnévet, ebben az esetben tehát családnévpótló ragadványnevekről is beszélhetünk (i. m. 61).

Mindent egybevéve azt mondhatjuk tehát, hogy a **női keresztnévek** valóban jóval kisebb számban szerepeltek családnévként, mint a **férfi keresztnévek**. Amint BERRÁR JOLÁN írja, női név általában is sokkal kevesebb fordul elő népnyelvi gyűjtésekben, irodalmi és történeti forrásokban, mint férfinév, amelynek oka lehetett a nő leértékelése: kevésbé tartották ugyanis följegyzésre méltónak a rá vonatkozó adatokat (MNY. 1951: 212).

A női keresztnévek – amint a fenti példák mutatják – ritkán ugyan, de mégis alkalmasak voltak tehát arra, hogy családnévvé váljanak. A fentebb említettek alapján erre akkor kerülhetett sor, ha 1. a ház asszonya megözvegyült, 2. a férfi benősült a feleség családjába, s oda is költözött, 3. ha a házasságon kívül született gyermeknek kellett nevet adni (ebben az esetben nem annyira a keresztnév, mint inkább az anya családnéve volt a döntő, de ez lehetett keresztnév is), 4. ha az anya

(családja) tekintélyes személyiség volt, 5. de ráragadhatott férfira a női ragadványnév is, azaz családnévpótló névvé vagy a családnév részévé vált, 6. a köznap életben és az irodalomban is olykor a humor, a tréfa vagy a gúny lehetett a családnévadás motivációja, 7. nemegyszer pedig az asszony, az anya keresztnévé vált ragadványnévvé, s ez esetben funkcionálisan átvette vagy szinte átvette a vezetéknev szerepét vagy a családnév egyik elemévé vált, kettős családnevet alkotva. Arra is találtunk példát, hogy 7. a megszületett fiúnak a Bach-korszakban azért adtak női keresztnévet, hogy elrejtse a katonai sorozóbizottság elől (J. SOLTÉSZ KATALIN, i. m. 50), s így kivonják a nem kívánatos katonai szolgálat alól. 8. Íróinknál is találkozunk olyan esetekkel (pl. Mikszáth: Ott alszik a Marcsa is című novellájában), hogy az író igazában egy bajuszos legénynek, vagy (Móra Ferenc novellájában: A festő halálában, ahol) egy öreg parasztembernek ad női nevet (Caila Kakas *Márta*) (i. h.), de természetesen ez utóbbiak már nem családnevekként szerepelnek.

NYIRKOS ISTVÁN

A *Tütösi, Tüttös, Tútó* családnevekről

A XVIII. századi Zala megyei népességösszeírásokban (l. tölem, Zala megye népességösszeírásai és egyházlátogatási jegyzőkönyvei 1745–1771 I–IV. Budapest–Zalaegerszeg, 1991–1998) e név három alak- és 19 ortográfiai változatával (*Tütösi, Thütössy, Tötösi, Tötösy, Tőtösy, Tútösi, Tüttösi, Tütösj, Tütösy, Tüttösy, Tüttösy, Tüttös; Tüttő; Tütő, Tötő, Tőtő, Tőtthő, Töttő, Tutő, Tütő, Tüttő, Tüttő*) kutatóterületem közepén, a Zalaegerszeg–Pakod–Szegevár (Zala)– Sümeg–Tapolca–Vita (Nemes)– Keszthely–Komárváros–Bakó (Nagy)–Pölöske– Zalaegerszeg által határolt rombusz alakú terület 26 településén találkozunk. Adataim száma: *Tütösi* 26, *Tüttös* 1, *Tútó* 72. Mindhárom név helynévi alapja Zala megyéből is (*Thyhws, Thwthews, Thythews*, ma *Tüttös*, Pacsa btr., vö. CSÁNKY III, 119; *Thofeu, Toufeu* al. nom. *Teuteus, Tofeu* al. nom. *Teutus, Thofew, Eghazasthofew* et *Kysthofew*, ma *Baktüttös* és *Tófej*, vö. CSÁNKY III, 116) más megyéből is adatolható, amelyeket éppen ünnepeltünk vette számba egyik igen figyelemre méltó cikkében (Gazdálkodástörténetünk egy helynévi emléke. MNy. LXXXVI, 223–8). Tanulmányának végső következtetése: „a *Töttös*-féle helynevek némelyikéről csakugyan föltehetjük a személynévi eredetet, a többségükben azonban nem. Ezeket az erdőirtásra utaló gazdaságtörténeti vonatkozású nevek csoportjában kell számon tartanunk, mégpedig dülönév esetében ’irtványföld’, helységnév esetében pedig ... ’irtványföldre települt falu’ jelenésben” (i.h. 228).